

F. t. l. vedr. international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v.

1. Indledning

Børne bortførelser har store menneskelige omkostninger både for børnene og for den efterladte forælder. Som følge af den stigende internationalisering og en stigning i antallet af ægteskaber mellem personer af forskellig nationalitet er der i de senere år sket en betydelig stigning i antallet af børne bortførelser.

Mange forskellige myndigheder er involveret i sager om børne bortførelse, herunder Justitsministeriet, Udenrigsministeriet, politi, domstole og sociale myndigheder, og sagerne behandles forskelligt afhængigt af, om bortførelsen er sket til et land, der har tiltrådt de internationale konventioner om børne bortførelser. Det kan derfor være vanskeligt for den efterladte forælder at finde frem til den rette myndighed.

På denne baggrund nedsatte Justitsministeriet i sommeren 2001 en arbejdsgruppe med deltagelse af repræsentanter fra Justitsministeriet og Udenrigsministeriet, som skulle komme med forslag til at forbedre samarbejdet mellem de relevante myndigheder, de berørte forældres adgang til information og indsatsen for at forebygge børne bortførelser og opnå tilbagegivelse af bortførte børn.

Arbejdsgruppen afgav i januar 2003 rapporten "Børne bortførelser" (børne bortførelsesrapporten). Lovforslaget bygger på arbejdsgruppens anbefalinger i denne rapport.

Lovforslaget indeholder for det første forslag om en retshjælpsordning for forældre til børn, der er bortført fra Danmark til udlandet, til dækning af bl.a. udgifter til at føre retssag i udlandet. Der henvises herom nærmere til pkt. 3.1.

For i nogle situationer at kunne forebygge børne bortførelser foreslås det endvidere, at den eller de, der har forældremyndigheden over et barn, kan kræve barnet slettet af andre personers pas under forudsætning af, at barnet har selvstændigt pas. Der henvises herom nærmere til pkt. 3.2.

Endelig foreslås det, at børne bortførelse skal være en umiddelbar skilsmissegrund. Det skyldes, at det i nogle tilfælde kan være vanskeligere at få barnet tilbagegivet, hvis forældrene stadig er gift, herunder separeret. Der henvises herom nærmere til pkt. 3.3.

I børne bortførelsesrapporten foreslås endvidere en række initiativer til forbedring af samarbejdet mellem myndighederne og oplysningen til de efterladte forældre. Disse initiativer, der allerede er gennemført administrativt, er nærmere beskrevet under pkt. 4.

2. Hvornår er der tale om en børne bortførelse?

Lovforslaget omhandler situationer, hvor et barn ulovligt er ført ud af landet eller ulovligt tilbageholdes

i udlandet. Dette forekommer navnlig, hvor den af forældrene, som ikke har del i forældremyndigheden, uden samtykke fra indehaveren af forældremyndigheden bringer barnet ud af landet. Selv om forældrene har fælles forældremyndighed, kan en af forældrenes udrejse med barnet være ulovlig, hvis forældrene på tidspunktet for udrejsen er uenige om, hvem af dem der skal have forældremyndigheden alene. I dette tilfælde skal begge forældre give samtykke til udrejsen, jf. § 3 i lov om forældremyndighed og samvær.

Selv om udrejsen med barnet ikke er ulovlig, kan der senere blive tale om en ulovlig tilbageholdelse. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis en forælder, som ikke har del i forældremyndigheden, med forældremyndighedsindehaverens samtykke har samvær med barnet i udlandet, men hvor den pågældende ikke giver barnet tilbage efter samværets afslutning. En ulovlig tilbageholdelse foreligger også, hvis forældrene havde fælles forældremyndighed (og der ikke var uenighed herom) ved udrejsen, men forældremyndigheden efterfølgende fratages den udrejste forælder, og barnet herefter ikke gives tilbage.

Lovforslaget omfatter også tilfælde, hvor bortførelsen ikke er en af barnets forældre, men f.eks. en bedsteforælder eller en anden nærstående.

Tilfælde, hvor et barn er bortført til udlandet af en helt fremmed person f.eks. for at opnå løsepenge, vil i princippet også være omfattet af lovforslaget. I disse tilfælde vil det dog næppe være aktuelt at yde retshjælp efter lovforslagets regler, idet sådanne tilfælde også i det land, barnet er bortført til, må formodes at blive betragtet som en særdeles alvorlig forbrydelse, som mest effektivt vil kunne løses gennem internationalt politisamarbejde.

Forholdet mellem reglerne om forældremyndighed og børne bortførelser er nærmere beskrevet i kapitel 2 og 3 i børne bortførelsesrapporten.

2.1. Straffeloven og politiets muligheder for at forhindre bortførelse

Forældremyndigheden er strafferetligt beskyttet efter straffelovens § 215. Således straffes den, som unddrager et barn forældremyndighedsindehaveren, eller som i øvrigt ulovligt fører et barn ud af landet, efter straffelovens § 215, jf. § 261, med fængsel indtil 4 år, under visse skærpende omstændigheder dog indtil 12 år.

Ved modtagelse af en henvendelse om børne bortførelse foretager politiet på baggrund af anmeldelsen samt andre oplysninger en foreløbig vurdering af, om der er tale om en overtrædelse af straffelovens § 215. Er der en tilstrækkelig formodning herfor, efterlyses